ئابدۇلجېلىل تۇران

ھەج قائىدىلىرى

تەكلىماكان ئۇيغۇر نەشرىياتى

2006 - يىل 12 - ئاي ئىستانبۇل
3 - نەشرى

مۇقەددىمە

بىز ھەر يىلى ئۇرۇق ـ تۇغقان، قولۇم ـ قوشنا، تونۇش ـ بىلىش، دوست ـ بۇرادەرلىرىمىزنىڭ ھەجازغا بېرىپ خۇشال قايتىپ كەلگەنلىكىنى كۆرىۋاتىمىز ياكى ئاڭلاۋاتىمىز. ئۇلار ھەجازدا (سەئۇدى ئەرەبىستاندا) نېمە ئىش قىلىدۇ؟ ئۇلار مەككىگە بارىدۇ. ئۇ يەردە كەبە — بەيتۇللاھ بولۇپ، ھاجىلار مەككىگە يېتىپ كەلگەن ھامان كەبىنى تاۋاپ قىلىدۇ، ئۇنىڭ يېنىدا ناماز ئوقۇيدۇ، ئاللاھتىن رەھمەت ۋە مەغپىرەت تەلەپ قىلىدۇ. بۇ ئىشلار زۇلھەججە ئېيىنىڭ باشلىرىدا بولۇپ، زۇلھەججىنىڭ 9 ـ كۈنى بولغاندا ھاجىلار ئەرەفات تېغىغا چىقىدۇ. يۈز مىڭلىغان ھاجىلار ئەرەفات تېغىدا ئاللاھقا تەھلىل ۋە تەكبىر ئېيتىدۇ يەنى

«لااله الا الله و الله اكبر»

(لا ئىلاھە ئىللەللاھۇ ۋەللاھۇ ئەكبەر) دەيدۇ. مانا بۇ پائالىيەتلەر ئىسلام رۈكنىلىرىنىڭ بەشىنچىسى

(بۇنى ئادا قىلىشقا شەرتى توشقان، تېنى ساغلام، بىرىپ كەلگۈدەك ئىقتىسادى بولغان) ھەر بىر مۇسۇلمانغا (مەيلى ئەر ياكى ئايال كىشى بولسۇن) پەرز بولغان ھەج ئىبادىتىدۇر. مەككە مۇكەررەمەدە ھەج پائالىيەتلىرىنى تۈگىتىپ، چوڭ ۋە شەرەپلىك بىر پەرزنى ئادا قىلىپ، ئاللاھ تائالانىڭ بۈيۈك ساۋابىغا ئېرىشكەندىن كېيىن، مەدىنە شەھىرىگە بېرىپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەسجىدىنى ۋە مۇبارەك قەبرىلىرىنى زىيارەت قىلىش مۇھىم سۈننەتتۇر.

نۇرغۇن كىشىلەر ئۆز يۇرتلىرىدىن ئايرىلىپ يىراق - يىراق دۆلەتلەرگە ھەتتا باشقا قىتئەلەرگىمۇ سەپەر قىلىپ بارىدۇ. كىملەر بىلەن دېڭىزدا يۈرۈيدۇ، ئايروپىلان بىلەن ھاۋادا ئۇچىدۇ، خەۋپ - خەتەرلەرگە ئۇچرايدۇ. بۇ يولدا نۇرغۇنلىغان مال - دۇنيالىرىنى سەرپ قىلىدۇ. بۇلارنى پەقەت بىر مەزگىل ئارام ئېلىش ۋە ھاۋالىنىش ئۈچۈنلا قىلىدۇ. بارغان يەرلەردە ۋاقىت ئۆتكۈزىدۇ، خالاس.

ئەمما ئاللاھ تائالانىڭ سۈننىي قۇدرىتىنى كۆرۈپ، سەيلە ساياھەت قىلىشقىمۇ ئىسلام دىنى تەشۋىق ۋە تەرغىپ قىلىدۇ.

ئاللاھ تائالانىڭ ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتتىن ئىمكانىيىتى تولۇق بولغان مۇسۇلمانلارغا ئۆمرىدە پەقەت بىرلا قېتىم ھىجازغا بېرىشنى بۇيرۇشى ۋە ھەجنى پەرز قىلىشى ئەجەپلىنەرلىك ئىش بولمىسا كېرەك. ھەج ئۈچۈن ھىجازغا بېرىش ھاۋالىنىش ۋەيا ساياھەت قىلىش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئۇ ئاۋۋالقى ئىسلام دۆلىتىنى ۋە پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋەھىي كەلگەن ئورۇنلارنى زىيارەت قىلىشتىن ئىبارەت.

ئاللاھ تەئالا ئاۋۋالقى مۇسۇلمانلارغا ئاتا قىلغان جىھاد، ئىخلاس، شەرىئەتكە ۋاپا قىلىشتىن ئىبارەت مۇقەددەس ئىسلام مەدەنىيىتىنى كۆرستىش ئۈچۈن ھەجنى پەرز قىلغان.

ھەج قىلىش بولسا، پۈتۈن مۇسۇلمانلارنىڭ دۇنياۋى قۇرۇلتىيىدۇر. ئۇيەرگە دۇنيانىڭ ھەر تەرىپىدىن كەلگەن مۇسۇلمانلار توپلىنىدۇ. بىر - بىرى

بىلەن كۆرۈشىدۇ، تونۇشىدۇ، دوست بولۇشىدۇ. ئومۇمىي مۇسۇلمانلار بىر - بىرىنىڭ ئەھۋالىنى كۆرۈش ئارقىلىق پۈتۈن مۇسۇلمانلار ئوتتۇرىسىدا قېرىنداشلىق ۋە خاتىرجەملىك ئورنىتىلىدۇ.

ئەرەپات تېغىدا مۇسۇلمانلار بىر - بىرى بىلەن ئارىلىشىپ كېتىدۇ، ئۇلار يالاڭ ئاياق، يالىڭاچ بولۇپ، دۇنيا نېمەتلىرىدىن پۈتۈنلەي يىراقلىشىپ، ھەممىسى بىردەك ئاپئاق رەختلەرگە ئورۇنۇپ ھەممە مۇسۇلمان بىرخىل ئاۋازدا:

«لبيك اللهم لبيك»

(لەببەيكەللاھۇممە لەببەيك) دېيىشىپ، ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىشىدۇ. بۇ يەر ئىنسانغا خۇددى قىيامەتنى ئەسلىتىدۇ.

ھەج ئىبادىتىدە ئىنسانلارغا دىن ۋە دۇنيالىق ئۈچۈن نۇرغۇن پايدىلىق نەرسىلەر بولۇپ، ئۇلارنى بۇ يەردە تولۇق زىكىر قىلىشقا ئورۇن يېتىشمەيدۇ. بۇنى تۆۋەندىكى ئايەت كەرىمە بىلەن بايان قىلىش كۇپايە: «كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا (ئۇلارنى) ھەجگە چاقىرىپ نىدا قىلغىن، ئۇلار پىيادە ۋە ئورۇق

تۆگىلەرگە مىنىپ كېلىدۇ، ئورۇق تۆگىلەر يىراق يوللارنى بېسىپ كېلىدۇ. كىشىلەر ئۆزلىرىگە تېگىشلىك بولغان (دىنىي ۋە دۇنياۋى) مەنپەئەتلەرنى كۆرسۇن، بەلگىلەنگەن كۈنلەردە (يەنى قۇربانلىق كۈنلىرىدە) ئاللاھ ئۇلارغا رىزىق قىلىپ بەرگەن چارۋا ماللارنى (يەنى تۆگە، قوي، ئۆچكىلەرنى ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىش يۈزىسىدىن) ئاللاھنىڭ ئىسمىنى ئېيتىپ قۇربانلىق قىلسۇن. سىلەر قۇربانلىقلارنىڭ گۆشىدىن يەڭلار، موھتاج، پېقىرلارغا بېرىڭلار.» (ھەج سۈرىسى 27 - 28 - ئايەتلەر)

ھەج كىملەرگە پەرز بولىدۇ؟

ھەج قىلىشقا قادىر بولۇش، ھەجنىڭ رۇكنىلىرى (پەرزلىرى):

ھەج مۇسۇلمان بولغان، ئاقىل بولغان، بالىغ بولغان، ھەج قىلىشقا ئىقتىسادىي جەھەتتىن قۇدرىتى يەتكەن ۋە ئۇ پۇرسەتكە ئىگە بولغان ھەر بىر مۇسۇلمانغا پەرز بولىدۇ.

ئاللاھ تەئالا مۇنداق دەيدۇ: «قادىر بولالىغان كىشىلەرنىڭ ئاللاھ ئۈچۈن كەبىنى زىيارەت قىلىشى ئۇلارغا پەرز قىلىندى.» (3 - سۈرە 97 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى)

بۇ ئايەتكە كۆرە ھەج قىلىش، ھەجگە بېرىپ كەلگۈدەك، ھەجگە بېرىپ كەلگۈچە ئۆيىدىكى بالا - چاقىلىرىنىڭ ئېھتىياجىغا يەتكۈدەك ئىقتىساتقا ئىگە بولغان بولىشى، تەن سالامەتلىكى ياخشى، سەپەر قىيىنچىلىقىغا بەرداشلىق بېرەلىگۈدەك ساغلام بولغان كىشىلەرگە ھەج پەرز بولىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا

يول خاتىرجەم بولۇپ، ئىنسانلارنىڭ هاياتىغا ۋە مال ـ مۈلكىگە هېچقانداق خەۋپ ـ خەتەر يەتمەيدىغان هالەتتە بولۇشى شەرت.

ئەمما ئايال كىشىگە يۇقىرىقىدىن باشقا بىر ئەركىشىنىڭ هەمراھ (مەهرەم) بولۇشى لازىم. (ئېرى ياكى نىكاهلىنىشقا بولمايدىغان يېقىن تۇغقانلىرىدىن بىرى).

هەر بىر مۇسۇلماننىڭ شەرتى توشقان هامان هەج پەرزىنى ئاداقىلىپ، مۇقەددەس زېمىنلارنى كۆرۈش ۋە رۇهلىرىنى ئىمان نۇرى بىلەن هۇزۇرلاندۇرۇشقا، ئاللاهنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىشكە ئالدىرىشى كېرەك.

هەجنىڭ تۈرلىرى ۋە هەج قىلىش ۋاقتى

بىرىنچى: هەج ئايلىرى: شەۋۋال، زۇلقەئىدە ۋە زۇلهەججە ئېيىنىڭ 10 ـ كۈنلىرىگە قەدەر بولىدۇ.

ئىككىنچى: هەج ئۈچ تۈرلۈك بولىدۇ.

1 ـ تەمەتتۇئ، 2 ـ ئىپراد 3 ـ قىران.

1 - «تەمەتتۇئ» — بۇ ھەج ئايلىرىدا ئۆمرىگە ئېھرام باغلاپ، ئۆمرىدىن كېيىن ئېھرامدىن چىقىپ، ھەجگە قايتا ئېھرام باغلاپ ئادا قىلىنىدىغان ھەج بولۇپ، بۇ ئەڭ ئەۋزەل ھەج سانىلىدۇ.

2 - «ئىپراد» — بۇنىڭدا ھەج ئايلىرىدا ھەجگە ئېھرام باغلاپ كېلىپ كەبىنى تاۋاپ قىلىدۇ ۋە ھەجگىچە ئېھرامدىن چىقماي، شۇ ئېھرام بىلەن ھەجنى ئادا قىلىدۇ.

3 - «قىران» — بۇنىڭدا ھەج ئايلىرىدا ھەج ۋە ئۆمرىگە بىرلا ئېھرام باغلاپ مەككىگە كەلگەندىن كېيىن ئۆمرە قىلىدۇ. ئەمما ئېھرامدىن چىقماي يەنە ھەج قىلىپ، ئاندىن كېيىن ئېھرامدىن چىقىدۇ.

ئۆمرە قىلىش ئۇسۇلى

ئۆمرە سۈننەت ئىبادىتى بولۇپ، ھەجگە ئېھرام باغلىمىغان چاغلاردىن باشقا ھەر قانداق چاغدا ئادا قىلىشقا بولىدۇ.

ئـۆمره قىلمـاقچى بولغـان كىشـى، ئالـدى بىلـەن مىقـاتتىن ئىھـرام بـاغلاپ (مىقـات ــــ ئىھـرام بـاغلاش ئۈچـۈن بەلگىلەنگـە مەخسـۇس چىگـرا بولـۇپ، ئـۇ يـەردىن ئىھرامسـىز ئۆتۈشكە بولمايـدۇ، ھـازىر ئىھـرام كۆپـــىنچە ئايروپـــىلاندا باغلىنىـــدۇ)، ئـــۆمره نىيىتـــى قىلىــپ، مەككىگـە كەلگـەندىن كېـيىن، كـەبىنى 7 قېـتىم تـاۋاپ قىلىــپ، سـەفا، مـەرۋە ئوتتۇرىســدا 7 قېـتىم يـۈرۈپ بولغانـدىن كېـيىن، باشـنى چۈشـۈرۈپ يـاكى چـاچنى قىسـقارتىپ (ئايـال كىشـى چېچىنىـڭ ئۇچىدىن ئازراق كېسىدۇ.) ئىھرامدىن چىقىدۇ.

ئۆمرىنىڭ شەرتى ھەجنىڭ شەرتىگە ئوخشاش.

قوشـۇمچە: ھـەج قىلمـاقچى بولغـان كىشـى، ئـۆمره قىلىپ بولغانـدىن كېـيىن ئىھرامـدىن چىقىـپ، ھـەج كۈنىگـچە كۈتـۈپ تـۇرۇپ، ھـەج كـۈنى كەلگـەندە تۇرغان يېرىدىن ھەجگە ئىھرام باغلاپ مىناغا چىقىدۇ.

ئـۆمره بىلـەن ھـەج ئارىلىقىـدا، مەككىـدە ھـەج كۈنىنى كۈتۈپ تۇرغان كىشىلەرنىڭ ھەركۈنى ئۆمره مەسجىدىگە چىقىپ ئىھرام باغلاپ ئۆمره قىلىدىغان ئـادەت بـار. بـۇنى بـەزى ئـالىملار بىدئـەت، بۇنـداق

قىلىش قەتئىي جائىز ئەمەس، دەپ قارايدۇ. ئەمما كۆپ سانلىق ئالىملار بۇ بىدئەت ئەمەس، لېكىن بەك كۆپ ساۋاپلىق ئىشمۇ ئەمەس، دەپ قارايدۇ. ئەمما كەبىنى قانچە كۆپ تاۋاپ قىلسا شۇنچە كۆپ ساۋاپ بولىدىغانلىقى ھەققىدە ئۆلىمالار ئوتتۇرىسىدا ھېچقانداق ئىختىلاپ يوق.

ھەجنىڭ پەرزلىرى

1 - ئېھرام باغلاش:

ھەجگە نىيەت قىلىپ، ئىككى پارچە ئېھرامنىڭ بىرسىنى بەلنىڭ ئاستى تەرەپكە باغلاش، يەنە بىرىنى گەردەننىڭ ئاستىدىن تارتىپ بەدەننى يۆگەش (تاۋاپ قىلغاندا ۋە سەفا، مەرۋە ئوتتۇرىسىدا يۈرگەندە ئوڭ قولنى ئۆشنىسى بىلەن ئوچۇق قويۇپ ئېھرامنى قولتۇقنىڭ ئاستىدىن ئۆتكۈزىدۇ). ئايال كىشى كەڭرەك ئازادە كىيىم تىكىپ، شۇنى ئېھرام قىلىپ كىيىدۇ.

ئېھرام باغلىغان كىشى تۆۋەندىكى سۈننەتلەرگە ئەمەل قىلىشى لازىم.

ئېھرام باغلاشتىن بۇرۇن تىرناقلىرىنى ئېلىش، قولتۇق ۋە ئەۋرەت تۈكلىرىنى تازىلاش، غۇسلى قىلىش، پەقەت بولمىغاندا كامىل تاھارەت ئېلىپ ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇش لازىم. نامازنىڭ بىرىنچى رەكئەتتە قۇليا سۈرىسىنى، ئىككىنچى رەكئەتتە ئىخلاس سۈرىسىنى ئوقۇش ياخشى. ناماز ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن، ھەج نىيىتى قىلىپ مۇنداق دېيىش لازىم:

«اللهم انني اريد الحج فيسره لي وتقبله مني»

(ئى ئاللاھ مەن ھەجگە نىيەت قىلدىم، ئۇنى ماڭا ئاسانلاشتۇرۇپ بەرگەيسەن ۋە ئۇنى مەندىن قوبۇل قىلغايسەن) دېيىش، ئېھرام ئىچىدە دۇرۇت، دۇئا ۋە ئايەتلەرنى كۆپ ئوقۇش لازىم.

2 - ئەرەفاتتا تۇرۇش:

ھەجگە نىيەت قىلىپ ھىجازغا كەلگەندە، ھەر بىر مۇسۇلماننىڭ زۇلھەججە ئېيىنىڭ 9 - كۈنى كۈن چىققاندىن كېيىن ئەرەفاتقا چىقىپ، كۈن تىكلەنگەن

چاغدىن، ئاخشام كۈن ئولتۇرۇپ كەتكۈچە بولغان ئارىلىقتا ئەرەفاتتا تۇرۇشى ھەجنىڭ ئىككىنچى پەرزىدۇر. ئەرەفاتقا چىققان كىشىنىڭ ئەرەفات تېغىغا چىقىشى شەرت ئەمەس. بەلگىلەنگەن يەردە تۇرۇپ، دۇئا، ئىستىغپار بىلەن بولۇش لازىم.

3 - تاۋاپ قىلىش:

ئەرەفاتتىن كېيىن ھەرەمگە كىرىپ كەبىنى يەتتە قېتىم تاۋاپ قىلىش ھەجنىڭ 3 - پەرزىدۇر. بۇ تاۋاپ «تاراپۇل ئىبادە» دەپ ئاتىلىدۇ.

4 - سەئى قىلىش:

سەئى قىلىش بولسا، سەفا - مەرۋە ئوتتۇرىسىدا يەتتە قېتىم يۈرۈشتىن ئىبارەت بولۇپ، بۇ ھەجنىڭ پەرزلىرىدىن 4 - پەرزدۇر.

ھەجنىڭ ۋاجىبلىرى

1 - مىقاتتىن ئېھرام باغلاپ كېلىش،
2 - شەيتانغا تاش ئېتىش،
3 - مۇزدەلىپىدە بىر مەزگىل تۇرۇش،

4 - قۇربان ھېيتنىڭ 1 -، 2 -، 3 - كۈنلىرى مىنادا قونۇش،
5 - باشنى چۈشۈرۈش باكى چاچنى قىسقارتىش،
6 - ۋىدا تاۋپىنى قىلىش، (يۇرتىغا قايتىش ۋاقتىدا مەككىنى تاۋاپ قىلىش.)
7 - ھەجنى بۇزىدىغان ئامىللاردىن ساقلىنىش.

ھەجنىڭ پەرزلىرى بىلەن ۋاجىپلىرى ئوتتۇرىسىدىكى پەرق

ھەجنىڭ پەرزلىرىدىن بىرى تەرك قىلىنسا ھەج بۇزۇلىدۇ. كېلەركى يىلى يېڭىدىن باشقا ھەج قىلىش لازىم.

ھەجنىڭ ۋاجىبلىرىدىن بىرى تەرك قىلىنسا ھەج بۇزۇلمايدۇ. ئەمما پىدىيە بېرىش لازىم بولىدۇ. پىدىيە بېرىش دېمەك، بىر قوچقار قۇربانلىق قىلىپ سەدىقە قىلىش، ئۇنىڭغا قۇدرىتى يەتمىسە، ئۇنىڭ بەدىلىگە ھەجدە ئۈچ كۈن، يۇرتىغا قايتىپ بارغاندىن كېيىن، يەتتە كۈن روزا تۇتۇش دېمەكتۇر.

ھەجنىڭ سۈننەتلىرى

1 - ئېھرامدا تەلبىيە ئېيتىش، (لەببەيكەللاھۇممە ... دېيىش.)

2 - مەككىگە يېتىپ كەلگەن ھامان كەبىنى تاۋاپ قىلىش، (بۇ تاۋاپ «تاۋاپى قۇدۇم» دېيىلىدۇ.)

3 - تاۋاپتىن كېيىن ماقامى ئىبراھىمدا ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇش،

4 - تاۋاپ بىلەن سەئىنى ئارقا - ئارقىدىن قىلىش،

5 - مۇمكىن قەدەر تاۋاپ، سەئىنى مېڭىپ قىلىش،

6 - مۇزدەلىپىدە ناماز شام بىلەن خۇپتەمنى، خۇپتەم ۋاقتىدا بىرگە ئوقۇش،

7 - شەيتانغا تاش ئېتىشنى ئاخشامغا كېچىكتۈرمەسلىك،

8 - تاش ئېتىش، قۇربانلىق قىلىش ۋە باش چۈشۈرۈش پائالىيەتلىرىنى تەرتىپ بىلەن قىلىش، (يەنى بىرىنىڭ كەينىدىن بىرىنى قىلىش.)

9 ـ تاۋاپۇل ئېپادىنى تاش ئېتىپ بولغاندىن كېيىن قىلىش، (بىرىنچى كۈندىكى تاش ئېتىش كۆزدە تۇتۇلىدۇ.) قاتار لىقلاردۇر.

ئېھرام ئىچىدە ساقلىنىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر

1 - ئېھرام باغلىغان كىشى تىكىلگەن ھەرقانداق بىرنەرسە كىيمەسلىكى، پۇتىغا تىكىلمىگەن ئاياغ كىيىشى،

2 ـ ھەرقانداق ئەتىر ۋە خۇشپۇراق بۇيۇملارنى ئىستېمال قىلماسلىقى،

3 - ئېھرام ئىچىدە نىكاھلانماسلىقى، باشقىلارنىمۇ نىكاھلاپ قويماسلىقى ۋە ئاياللارغا خىرىدارلىق قىلماسلىقى،

4 - جىنسى ئالاقە قىلماسلىقى ۋە ئايالى بىلەن بىريەردە (قۇچاقلىشىپ) ياتماسلىقى،

5 - باشقىلار بىلەن جەڭگى - جېدەل قىلماسلىقى، ھەرقانداق يامان ئىشلاردىن ساقلىنىشى لازىم.

ئاللاھ تائالا بۇ ھەقتە بىزگە مۇنداق دەيدۇ: «بۇ ئايلاردا ھەج قىلىشنى نىيەت قىلغان (يەنى ئېھرام باغلىغان) ئادەمنىڭ جىنسىي ئالاقە قىلىشى ۋە جاڭجال قىلىشى مەنئى قىلىنىدۇ.» (قۇرئان كەرىم 2 - سۈرە 197 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى)

6 - ھەرقانداق بىر جانلىق نەرسىنى ئۆلتۈرمەسلىكى،

7 - ئېھرام ئىچىدە ئەرلەر بېشىنى يۆگەش، ئاياللار يۈزىنى يۆگەش، چاچ ۋە قولتۇق تۈكلىرىنى ئېلىش ياكى تىرناقلىرىنى ئېلىشتەك ئىشلاردىن ساقلىنىشى لازىم.

ھەجنىڭ پەزىلەتلىرى

ھەر بىر مۇسۇلماننىڭ شەرتى توشۇپ، ھەج قىلىش پۇرسىتىگە ئىگە بولغان ھامان دەرھال ھەج پەرزىنى ئادا قىلىشى ۋە ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىشكە ئالدىرىشى لازىم.

ساھابىلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن: ئەمەللەرنىڭ قايسىسى ئەڭ ئەۋزەل؟ دەپ سورىغاندا، پەيغەمبىرىمىز: «ئالللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرۈش» دېدى. ئۇنىڭدىن قالسىچۇ؟ دېگەندە، «ئالللاھ يولىدا جىھاد قىلىش» دېدى. ئۇنىڭدىن قالسىچۇ؟ دېگەندە «قوبۇل بولغان ھەجدۇر»، دەپ جاۋاب بەرگەن.

ئەبۇ ھۇرەيرە (رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ) ئىسىملىك ساھابە پەيغەمبىرىمىزدىن ئۇشبۇ ھەدىسنى رىۋايەت قىلىپ: «بىركىشى جىنسى ئالاقە قىلماي (ئېھرام ئىچىدە) ۋە جەڭگى - جېدەل قىلماي ھەج قىلسا ئانىدىن تۇغۇلغاندەك (گۇناھتىن پاك) بولىدۇ»، دەيدۇ.

ئەبۇ ھۇرەيرە (رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ) دىن مۇنداق رىۋايەت قىلىندۇ: «بىر ئۆمرە، يەنە بىر ئۆمرە ئوتتۇرىسىدىكى گۇناھقا كاپارەتتۇر، قوبۇل بولغان ھەجنىڭ مۇكاپاتى جەننەتتۇر.»

ۋە يەنە ئەبۇ ھۇرەيرە (رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ) دىن مۇنداق رىۋايەت قىلىندۇ:

«ھەج ئۈچۈن پۇل چىقىم قىلىش ئاللاھ يولىدا پۇل چىقىم قىلغانلىقتۇر. ھەج ئۈچۈن سەرپ قىلىنغان بىر دىرھەمنىڭ 700 ھەسسە ئارتۇق ساۋابى بولىدۇ.»

ھەج قىلىش ئۇسۇلى

ھاجىلار مىقاتقا يېتىپ كەلگەن ھامان ھەج ياكى ئۆمرە نىيىتى قىلىپ،

«اللهم انى نويت الاحرام لحج بيتك المعظم فيسـره لي وتقبله مني»

دەپ ئېھرام باغلايدۇ. ئېھرام باغلاشتىن بۇرۇن تىرناقلارنى ئېلىش، قولتۇق، ئەۋرەتلەرنىڭ تۈكلىرىنى تازىلاش، چاچلارنى يۇيۇپ غۇسلى قىلىپ، ئېھرامغا نىيەت قىلىپ ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇيدۇ.

ئېھرام باغلاشتا: ئەرلەر بارلىق كىيىملىرىنى چىقىرىپ تاشلاپ، پۈتىنغا تىكىلمىگەن ئاياق كىيىپ كۆرسىتىلگەن بويىچە ئېھرام باغلايدۇ، ئايال كىشى

ئازادە تىكىلگەن ئۆزىنىڭ كىيىمىنى ئېھرام قىلىپ كىيىدۇ، يۈزىنى ئوچۇق قويىدۇ ۋە تەلبىيە ئېيتىدۇ.

تەلبىيە مۇنداق:

«لَبَّيْكَ اَللّهُم لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لاشَرِيْكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إن الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لاشَرِيْكَ لَك»

بۇ تەلبىيىنى مەككىگە يېتىپ كەلگەنگە قەدەر تەكرار لايدۇ. مەككىگە كەلگەن ھامان:

«اللهم ان هذاالحرم حرمك والامن امنك والعبد عبدك. اللهم انى جئتك من بلاد بعيدة بذنوب كثيرة راجيا أن تستقبلنى بمحض عفوك وكرمك. وأن تحرم جسدى على النار. وصلى اللهم على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم»

دەيدۇ ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن، باشقا دۇئا ۋە زىكىرلارنى كۆپ ئوقۇيدۇ.

ھەرەمگە يېتىپ كەلگەن ھامان كەبىنى تاۋاپ قىلىدۇ. بۇ تاۋاپ «تاۋاپى قۇدۇم» دەپ ئاتىلىدۇ. تاۋاپ قىلىش ئۈچۈن تاھارەت ئېلىش، بەدەنىنىڭ ۋە ئېھرامىنىڭ پاكىزە بولۇشى كېرەك. تاۋاپ قىلغاندا

باشقىلار بىلەن سۆزلەشمەسلىك، دۇئا ۋە زىكىر بىلەن مەشغۇل بولۇش كېرەك.

ئايال كىشى ھەيزدار ياكى نىپاس (تۇغۇتلۇق) بولسا، تاۋاپنى كېچىكتۈرىدۇ، ئەمما ھەجنىڭ باشقا پائالىيەتلىرىنى قىلىۋېرىدۇ.

ھەرەمگە كىرىش

ھەرەمگە يېتىپ كەلگەندە:

«أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ فَحَيِّنَا رَبَّنَا بِالسَّلاَمِ»

دەپ بابۇسسالام دەرۋازىسىدىن كىرىش ۋە ھەجەرۇل ئەسۋەدنىڭ ئۇدۇلىغا كېلىپ:

«بِسْمِ اللهِ وَاللهُ أَكْبَرْ ولله الحمد»

دەپ ھەجەرۇل ئەسۋەدتىن باشلاپ، يەتتە قېتىم كەبىنى تاۋاپ قىلىدۇ. (تاۋاپ ۋە سەئى قىلغاندا بىر دۇئا كىتابى ئېلىۋېلىپ شۇنى ئوقۇپ ياكى باشقىلار ئوقۇسا ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئوقۇسىمۇ بولىدۇ) 7 –

قىتىملىق تاۋاپتىن كېيىن، ھەجەرۇل ئەسۋەدنىڭ ئۇدۇلىدا ئولتۇرۇپ:

«رَبَّنَآ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»

ۋە باشقا دۇئالارنى ئوقۇپ، ئۇ يەردىن قايتىپ زەمزەم سۈيىنى ئىچىپ، سەئى قىلىش يېرىگە كېلىدۇ.

سەئى قىلىش

سەئى قىلىش ــ سەفا ـ مەرۋە ئوتتۇرىسىدا يۈرۈش دېمەكتۇر.

سەئى قىلغۇچىلار سەفا تېغىغا كېلىپ كەبىگە قاراپ تەھلىل ۋە تەكبىر ئېيتىپ مەرۋە تەرەپكە كېلىدۇ، مەرۋىگە كېلىپ يەنە كەبىگە قاراپ تەھلىل ۋە تەكبىر ئېيتىپ سەفا تەرەپكە يۈرىيدۇ، مانا بۇ تەرىقىدە، مەرۋىدە 7 ـ قېتىملىق يۈرۈش تاماملىنىدۇ. (ئىككى يېشىل چىراق ئوتتۇرىسىدا تېزراق مېڭىش كېرەك) تاۋاپ ۋە سەئى قىلغان كىشى ئۆمرىگە ئېھرام

باغلىغـان بولسـا، بېشـنى چۈشـۈرۈپ ئېهرامـدىن چىقىدۇ، ھەجگە باشقا ئېهرام باغلايدۇ. ئەگەر ھەج ۋە ئۆمرىگە (ھەج قىرانغا) ياكى ھەج ئىفرادقا (يالغۇز ھەجگە) ئېهرام باغلىغان بولسا، بېشىنى چۈشۈرمەيدۇ ۋە ئېهرامدىن چىقماي ھەج كۈننى كۈتىدۇ.

ئەرەفاتتا تۇرۇش

ھاجىلار زۇلھەججە ئېيىنىڭ 8 - كۈنى ئەتىگەندە مەككىدە تۇرغان يېرىدىن تاھارەت ئېلىپ، ئېهرام باغلاپ (ئەگەر تەمەتتۇئ ھەج قىلماقچى بولۇپ، ئۆمرىدىن كېيىن ئېهرامدىن چىققان بولسا) مىناغا چىقىدۇ. شۇ كۈنى مىنادا پېشىن، ئەسىر، ناماز شام، خۇپتەننى ۋە بۇ كېچە مىنادا قونۇپ ئەتىسى بامدات نامىزىنى مىنادا ئوقۇيدۇ. (بۇ بەش ۋاخ نامازنى مىنادا ئوقۇش سۈننەتتۇر.)

ئەتىسى كۈن چىققاندىن كېيىن مىنادىن ئەرەفاتقا بارىدۇ. زۇلھەججە ئېيىنىڭ 9 - كۈنى كۈن تىكلەنگەندىن كېيىن ناماز شامغىچە ئەرەفاتتا

تۇرىدۇ. بۇ كۈنى ئەرەفاتتا تۇرمىغان كىشىنىڭ ھەججى ھەج بولمايدۇ. ئەرەفاتتا ۋە مىنادا ھەركىم ئۆزىنىڭ بىلگەن دۇئاسىنى ئوقۇيدۇ ۋە خاھلىغان دۇئا تەلەپتە بولسا بولىدۇ. ئاللاھتىن كۆپ رەھمەت ۋە مەغپىرەت تەلەپ قىلىدۇ. ھاجىلار ئەرەفات تېغى ئەتراپىدا مۇۋاپىق بىر يەردە تۇرسا بولىدۇ. تاغنىڭ ئۈستىگە چىقىش شەرت ئەمەس. ئەرەفات كۈنى، ئەرەفاتتا ناماز پېشىن بىلەن ئەسىرنى بىرگە جامائەت بىلەن قەسىر قىلىپ (ئىككى رەكئەتتىن) پېشىن ۋاقتىدا ئوقۇيدۇ. (ئەگەر ئەرەفات كۈنى جۈمە كۈنى بولسا، جۈمە نامىزى ئوقۇلماي، پېشىن نامىزىنىلا ئوقۇيدۇ.) ئىمام خۇتبە ئوقۇپ بېرىدۇ، جامائەت ئۇنى تىڭشايدۇ. كۈن ئولتۇرغىچە ئەرەفاتتا ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولىدۇ (ئەرەفاتتىن كۈن ئولتۇرۇشتىن بۇرۇن قايتماسلىق لازىم)، كۈن ئولتۇرۇپ كەتكەندىن كېيىن مۇزدەلىپىگە كېلىدۇ، مۇزدەلىپىدە ناماز شام بىلەن خۇپتەمنى خۇپتەم ۋاقتىدا بىرگە ئوقۇيدۇ. بۇ كېچىنى مۇزدەلىپىدە ئۆتكۈزىدۇ. مۇزدەلىپىدىمۇ دۇئا، تەكبىر، تەھلىل بىلەن بولۇش كېرەك. بۇ ۋاقىت

دۇئانىڭ ئەڭ ئىجابەت بولىدىغان ۋاقتىدۇر. مانا بۇ پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي قاتتىق تەۋبە ئىستىغپار بىلەن بولۇش ۋە ۋەتىنىمىزنىڭ مۇستەقىل، خەلقىمىزنىڭ ئەركىن - ئازات بولۇشى ئۈچۈن چىن ئىخلاس بىلەن دۇئا قىلىشنى ئۇنۇتماسلىقىمىز كېرەك. شەيتانغا ئاتىدىغان تاشنى مۇزدەلىپىدىن تېرىپ ئالىدۇ. تاشنى ئىككى كۈن ياكى ئۈچ كۈن ئاتىدۇ. ئۈچ كۈن ئاتماقچى بولسا 70 دانە، ئىككى كۈن ئاتماقچى بولسا 49 دانە تاش ئالىدۇ. زۇلھەججە ئېيىنىڭ 10 - كۈنى بامدات نامىزىنى مۇزدەلىپىدە ئوقۇيدۇ. كۈن چىققاندىن كېيىن مۇزدەلىپىدىن مىناغا كېلىدۇ. مىنادىن شەيتانغا تاش ئاتىدىغان يەرگە كېلىدۇ ۋە چوڭ شەيتانغا يەتتە دانە تاش ئاتىدۇ. ھەر بىر تاشنى **الله أكبر... الله أكبر...** دەپ ئاتىدۇ ۋە بۇ دۇئانى ئوقۇيدۇ:

«اللهم اجعله حجا مبرورا وسـعيا مشـكورا وذنبـا مغفورا»

بۇ كۈنى بۇ يەتتە تاشتىن باشقا تاش ئاتمايدۇ. تاشنى ئېتىپ بولغاندىن كېيىن، قۇربانلىق قىلىدۇ،

ئۇنىڭدىن كېيىن بېشىنى چۈشۈرىدۇ. ئايال كىشى چېچىنى قىسقارتىدۇ. ئۇنىڭدىن كېيىن ئېھرامدىن چىقىدۇ ۋە شۇ كۈنى مەككىگە كىرىپ كەبىنى يەتتە قېتىم تاۋاپ قىلىدۇ. (بۇ تاۋاپ تاۋاپۇل ئىپادە دېيىلىدۇ) بۇنىڭسىز ھەج بولمايدۇ. ئۇنىڭدىن كېيىن سەفا ـ مەرۋە ئوتتۇرىسىدا يۈرىيدۇ.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: «(قەدىمى بەيت) بەيتۇللاھنى تاۋاپ قىلسۇن.» (ھەج سۈرىسى 29 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى) بۇنىڭ بىلەن ھەجنىڭ رۇكنىلىرى تامام بولىدۇ. ئېھرامدا ھارام قىلىنغان نەرسىلەر ھالال بولىدۇ. كەبىنى تاۋاپ قىلىپ، سەفا ـ مەرۋە ئوتتۇرىسىدا يۈرۈپ بولغاندىن كېيىن مىناغا قايتىپ كېلىپ، ئالدىرىمىسا زۇل ھەججە ئېيىنىڭ 11 -، 12 -، 13 -، كۈنلىرى، ئالدىرىسا 11 -، 12 - كۈنلىرى مىنادا تۇرۇپ، ئۈچ شەيتانغا ھەر كۈنى ھەر بىرىگە (پېشىندىن كېيىن ناماز شامدىن بۇرۇن) يەتتە داندىن 21 دانە تاش ئاتىدۇ. ئىككى كۈن ئاتسا 49، ئۈچ كۈن ئاتسا 70 تاش ئېتىلىدۇ، ئۈچ كۈن ئېتىش ئەۋزەلدۇر.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: «ساناقلىق كۈنلەردە (يەنى تەشرىق كۈنلىرىدە) ئاللاھنى ياد ئېتىڭلار (يەنى نامازلىرىڭلارنىڭ ئاخىرىدا تەكبىر ئېيتىڭلار)، (منادىن) ئالدىراپ ئىككى كۈندە قايتقان ئادەمگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. تەخىر قىلىپ قايتقان ئادەمگىمۇ ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. (يۇقىرىقى ئەھكاملار) تەقۋادارلىق قىلىپ (ھەجنى تولۇق ئادا قىلماقچى بولغان) ئادەم ئۈچۈندۇر.» (بەقەرە سۈرىسى 203 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى)

شۇنىڭ بىلەن ھەجنىڭ پائالىيەتلىرى تۈگەيدۇ. قايتىش ۋاقتىدا يەنە بەيتۇللاھنى تاۋاپ قىلىدۇ. بۇ تاۋاپ «تاۋاپۇل ۋىدا» دېيىلىدۇ.

بۇ پائالىيەتلەردىن كېيىن مەدىنە مۇنەۋۋەرىنى زىيارەت قىلىش سۈننەتتۇر.

قوشۇمچە: ھەج قىلىش ئۇسۇلىدا سۆزلەنگەن ئېھرام باغلاش، ئەرەفاتتا تۇرۇش، تاۋاپ قىلىش (تاۋاپۇل ئىپادە) ۋە سەئى قىلىش قاتارلىق پائالىيەتلەر ھەجنىڭ پەرزلىرى بولۇپ، قالغانلىرى ھەجنىڭ ۋاجىب ۋە سۈننەتلىرىدۇر.

ئىنسانلارنى ھىدايەتكە باشلاپ، ئۇلارنىڭ قەلبىنى ئىمان نۇرىغا تولدۇرغان پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ مەسجىدىنى زىيارەت قىلىش بۈيۈك ئىبادەت ۋە ساۋاپلىق ئەمەلدۇر. پەيغەمبىرىمىز (سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم): «مېنىڭ مەسجىدىمدە ئوقۇغان بىر ناماز، باشقا مەسجىدلەردە ئوقۇغان مىڭ نامازدىن ئەۋزەلدۇر. پەقەت مەسجىدى ھەرەمدە ئوقۇغان (بەيتۇللاھتا) بىر ناماز باشقا مەسجىدلەردە ئوقۇغان يۈز مىڭ نامازدىن ئەۋزەلدۇر»، دېگەن.

پەيغەمبىرىمىزنىڭ مەسجىدى ۋە مۇبارەك قەبرىلىرىنى زىيارەت قىلىشنىڭ ئەدەپ - قائىدىلىرى بولۇپ، ئۇنىڭغا رىئايە قىلىش لازىم.

بۇلار تۆۋەندىكىچە:

1 - زىيارەتكە بارماقچى بولغان كىشى مەدىنىگە يېتىپ كېلىشتىن بۇرۇن غۇسلى قىلىپ، پاكىزە

چىرايلىق كىيىملىرىنى كىيىپ، خۇشپۇراق بۇيۇملارنى ئىستېمال قىلىش،

2 - پەيغەمبىرىمىز (سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم) گە دۇرۇد ئېيتىش، بۇ ھەقتە قۇرئان كەرىمدە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۆمىنلەر! سىلەر پەيغەمبەرگە دۇرۇد ئېيتىڭلار ۋە ئامانلىق تىلەڭلار، (چۈنكى رەسۇلۇللاھنىڭ سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردىكى ھەققى چوڭدۇر، ئۇ سىلەرنى گۇمراھلىقتىن ھىدايەتكە، زۇلمەتتىن يورۇقلۇققا چىقارغۇچىدۇر)۰» (ئەھزاپ سۈرىسى 56 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى)

3 - پېقىر - پۇقەرا، يېتىم - يېسىرلارغا سەدىقە قىلىش لازىم،

4 - مەسجىدكە كىرگەندە قەبرە شەرىپ بىلەن مۇنبەرنىڭ ئارىلىقىدا (پەيغەمبىرىمىز ناماز ئوقۇغان يەردە) ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇش، قىبلىگە قاراپ ئۆزى ۋە باشقا مۇسۇلمانلارنىڭ ياخشى ئىشلىرىغا ئېرىششى ئۈچۈن ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىش،

5 - پەيغەمبىرىمىزنىڭ قەبرىسگە كېلىپ، تۆت گەز يىراقلىقتا قىبلىگە قاراپ ئەدەپ ۋە ھۆرمەت بىلەن:

«السلام عليك يارسول الله. السلام عليك يا نبي الله. السلام عليك يا حبيب الله. السلام عليك يا سيدالمرسلين. أشهد أن لااله الا الله وأشهد انك عبده ورسوله»
دەپ سالام بېرىش،

6 - ئۈنىڭدىن كېيىن ئوڭ تەرەپكە كېلىپ ھەزرىتى ئەبۇ بەكرى، ھەزرىتى ئۆمەر (رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ) لارغا سالام بېرىش لازىم.

7 - پەيغەمبىرىمىزنىڭ مەسجىدىدە يۇقىرى ئاۋاز بىلەن سۆزقىلماسلىق، يۇقىرى ئاۋاز بىلەن ۋارقىراپ دۇئا قىلماسلىق، قەبرىنى سىلاپ بۇسە قىلماسلىق ۋە پەيغەمبىرىمىزنىڭ قەبرىسىدىن مەدەت ۋە شاپائەت تىلىمەسلىك لازىم. مەدىنىدە تۇرۇش جەريانىدا كۆپ ناماز ئوقۇش، دۇئا ۋە ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولۇش، مەسجىدى قۇبا، ئۇھۇدلارنى زىيارەت قىلىش كېرەك.

زىيارەتتىن كېيىن بۇرۇنقىدەكلا ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇپ پەيغەمبىرىمىزگە دۇرۇد ئېيتىش، پۈتۈن مۇسۇلمانلارنىڭ مەغپىرىتى، تەۋپىق ھىدايىتى ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشى ئۈچۈن ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىپ ۋىدالىشىپ قايتىش لازىم.